

Antonín J. Zavadil popisuje v publikaci Kutnohorský slovník i obrazem z r. 1912 Tuchotice a Karlov, takto:

Tuchotice

Osada původu staršího, ale rozvoj její dlužno klásti do doby rozkvětu a slávy dolů kutnohorských. Důvodem jest lesnaté okolí, kteréž dříví v dřevěné uhlí panství malešovskému dodávalo a s Malešovským pak v celku na Hory odvádělo.

Obec tuchotická leží asi 400m nad mořem jihozápadně 7,5 km od Hory Kutné, má 34 domy se 192 obyvateli – až na 4 – vesměs katolického náboženství. Lid dosahuje průměrného stáří 56 roků. Nejstarší rodiny jsou: Štolbova a Pokorných.

Domy jsou nesrovnané kolem návsi a po návsi různě rozestaveny. Z návsi jen jediná spořádanější ulice vede k severní straně na silnici. Domy jsou kryty většinou došky; jen některé taškami a břidlicí.

Kotlina tuchotická jako podúpatí „Vysoké“ dává vznik několika pramenům a studánkám, zejména: Z návsi tuchotické sbíhají se pramínky vod v jeden potůček a ten teče jihovýchodním směrem, spojuje se s druhým potůčkem, kterýž sem od silnice malešovsko-poličenské přichází a oba pak k Lázním Roztěžským spějí, když v lese roztěžském přiliv nový potůček, který sem teče od cesty vidické. Posilněny pak pod Lázněmi potůčkem, vytékajícím z rybníka Jordánku u vsi Roztěže, padají u mostiště, poblíž Karlova mlýna, do náhonu Vrchlice. Jiný potůček „Vežvaninka“ vzniká ve strži křovím a travou porostlé, „Vežvanina“ zvané, protéká údolím až ke mlýnu Rabštejnec a tu padá do Vrchlice.

Rybníků bylo u osady tuchotické mnoho, z nichž však ani jediný není pod vodou. Všecky jsou vypuštěny. Vzpomínáme jen: Hořejší, Dolejší a Malý Tuchotický rybník. Jsou v pole, menší část v luka proměněna. Studánky jsou u Tuchotic čtyři ve vsi, jezírko na panských lukách (dává v suchých letech jediné vody), Svěcená u cesty roztěžské a studánka na panských lukách u Karlova, kteráž jest pro osadu tu pravým dobrodiním.

Osada tuchotická rozkládá se v kotlině a kolem ní vystupují vyvýšeniny: U Sloupu 428m, Skalka 423m, nad Mokří a Šedivousek. Prorvy podobající se dlouhým údolím jsou zde „Červenka“ k Roztěži a „Vežvanina“ ku mlýnu Rabštejnec se táhnoucí.

Hlavní živnost obyvatelstva jest polní hospodářství. Řemeslníci, kteří tu usazení jsou (obuvník, krejčí, kovář), mají také každý kousek pole, aby živobytí lépe uhájiti mohli. Obec má svého majetku dva domky a 8ha 72a 55m², pozemků za něž odvádí 121 K daní. Celá obec s Karlovem má výměry 332ha 92a 60m² a platí daní 2209 K 75 h. U obce tuchotické daří se všecky druhy obilí a řepa. Nejzajímavější názvy tratí: u Študenta¹, ve Vežvaninách, u Březiny, v Doubravech, na Hrobech, na Dolečkách, Robousy a na Lhotách.

Luk je u obce málo a pěstují se racionálně. Ovocnictví stojí na stupni středním, ač krajina jest dosti hojně osázena stromovým. V obci je založena stromová školka.

¹ V rybníce tomto utopil se jediný syn z velkého statku (nyní čís. 6, studoval v Hoře Kutné), když plaviti jel s chasou koně. Od té doby zval se rybník Študent“ a po vypuštění rybníka zove se tak pole.

Škola

Do r. 1810 náležely osady Tuchotice a Karlov školou do Suchdola. Týmž rokem založila sobě obec pro svých 40 dětí soukromou školu v Tuchoticích, kam nyní děti z Karlova a Vidic do školy chodily. Plných deset let vyučovalo se po číslech, šestnáct roků propůjčoval zdejší rychtář V. Štolba svůj dům č. p. 21 za školu a to bylo až do vzrůstu jeho dětí. Když pak r. 1836 nechtěl více místnost škole propůjčit, tu teprv pomýšleno na stavbu.

O stavbu školy veden spor, neboť každá obec chtěla školu mít doma. Konečně spor urovnán tím, že obec ta, které bude škola přiřknuta, má nésti polovici celého nákladu. Vys. gubernium přiřklo ještě r. 1836 jednotřídní školu Tuchoticům a prohlásilo ji za veřejnou. Nová budova byla dostavěna r. 1839. Právo patronátní náleželo všem třem obcím společně.

R. 1852 byla Tuchoticům přiřkolena obec Mezholezy, kteréž dosud náležely školou k Suchdolu. Když r. 1875 dostoupil počet dětí 130, nařízeno obci rozšířit školu o druhou třídu. Nový povstal z toho proces, poněvadž teď obec mezholeská se chtěla odškoliti a k nově vystavěné dvoutřídní škole v Miskovicích. přiřkoliti.

Spor prošel všechny instance a Tuchoticům nařízeno stavěti školu novou a dvou třídách. Leč při počátku stavby přišel zákaz dále stavěti, poněvadž spor s obcí mezholeskou na novo povstal. Spor ukončen byl r. 1882 tím, že Mezholezy přiděleny byly školou k Miskovicům.

Tuchoticům zbyly teď po odškolení r. 1883 – 92 dítky. Ale obec starala se dále o zvelebení školy. Hned r. 1894 počala míst. škol. rada jednati o rozšíření školy s patřičnými úřady, majíc za to, že srozuměny budou obě sem přiřkolené obce s touto myšlenkou.

Leč zmátly se! Obec Vidice nechce slyšeti o nákladu na rozšíření školy a žádala, aby povoleno bylo ji se odškoliti z Tuchotice a doma novou jednotřídní školu vystavěti. Spor ten veden čtyři léta, ale dopadl v neprospěch Vidic. A tak vynesení c. k. zem. rady ze dne 5. května r. 1899 bylo povoleno rozšířit školu v Tuchoticích a počalo se ihned s přístavbou a ještě téhož roku započalo se v obou třídách vyučovati. Na školu starou postaveno poschodí a zřízena škola pohodlná a tvrdým krytem opatřená.

Původní služné učitele tuchotického bylo 6 kr. v I., 8 kr. v II a 12 kr. v III. Oddělení sobotálesu z dítky jednoho měsíčně, z každé živnosti přiřkolených osad větel žita – dále z panství malešovského 4 sáhy měk., 1 sáh tvrd. dříví a 2 sáhy tvrdých otýpek a 1/2 korce palouku.

Na škole byla obecní zvonička a učitel byl zároveň zvoníkem. Za to užíval až do r. 1899 čtyři korce pole zdarma. Týmž rokem škola přestavěna a pro zvonek vystavěna nová kaplička na návsi.

Od založení zdejší školy působili do r. 1816 učitelé: Jan Brnka, Ant. Procházka, Jan Hromádka, Josef Štěgr, Jan Dubenský, Václav Esner (od r. 1816 do r. 1826), Václav Lisec (1826-1828), Josef Havlín (1828-1833), Jan Brnka (opět ½ roku 1833), Jan Koutný (1834-1876), Ferdinand Sladký (1876-1885), Emanuel Červený (1885 spr. školy a od r. 1899 -řídící učitel).

V letech 1905 až 1927 zde působili učitelé pan Josef Staněk, paní Pilcová, pan Gertner od roku 1928 do roku 1955 pan učitel Herout a od roku 1954 do uzavření školy v roce 1960, pan učitel Pařez ¹⁾.

¹⁾ Údaj o učitelích od roku 1905 – 1960 je záznam ústního podání pamětníka pana Františka Prosse

Mladší učitelé: Josef Doležal (1899-1904)

Rudolf Líska (1904 do 24.9.)

Zdeněk Ledr (výpomocný učitel 1904-1905)

Bohumil Černovský (od 1.5. do 15.8.1905)

v r. 1911 měl řídící školy dovolenou a působil zde výpomocný učitel Antonín Veselý.

Posloupnost předsedů místní školní rady a dozorců místních od zavedení nových školních zákonů:

Předsedové: Jan Brynych do r. 1877

Matěj Franc, č. 3 do r. 1880

Josef Štolba, č. 21 do r. 1883

Antonín Slabý do r. 1892

Antonín Brynych do r. 1898

Josef Brynych do r. 1903

Jaroslav Štolba do r. 1905

František Martínek do r. 1908

Karel Štolba do r. 1911

Jan Kopáček

Místní školdozorci: Josef Pokorný, č. 30

Josef Štolba, č. 2 do r. 1882

Josef Brynych do r. 1898

Karel Štolba do r. 1906

Jaroslav Štolba od r. 1906

O školu starala se za doby staré obec vždy svědomitě a místní školní rada činí za doby nového školního zákona totéž s plným vědomím.

Přiškolené obce jsou: Karlov 1150m, Vidice 1380m vzdálené. Mládež po vyjití školy oddává se řemeslu a některá jde na studie, jiná opět do škol rolnických. Dívky jdou do služeb a zámožnější dávají učit u švadlen ženským ručním pracím, ještě zámožnější posílají také do škol hospodyňských.

Tam, kde stojí dnes domek č. pop. 27., stála za nejstarší doby tvrz. Doposud se zde říká „na hradě“, „na valech“ a pod. a také jsou patrně znatelné příkopy, jež jako valy hrad obklopovaly. Kdy hrad nebo tvrz založeny byly a kdy za své vzaly naprosto říci nelze. Herber se však domnívá, že zajisté již počátkem XIV. století tvrz stála a náležela vladycké rodině. Roku 1558 byla tvrz tuchotická pustou. Po vsi nazýval se již r. 1303 Volimír z Tuchtotic a roku 1384 byl v držení Tuchtotic Matěj Merspach, ale již roku 1396 koupil Tuchtovice Václav rychtář z Budějovic. Roku 1407 připomíná se Jan z Tuchtotic, kterýž byl patronem kostela na Vysoké. Roku 1513 prodává v měsíci listopadu Jan z Prachňan, syn Bartoše z Prachňan, své dědictví na zemi, kteréž se mu dostalo po otci jeho a mezi osadami těmi jsou také Tuchtovice, panu Kunšovi Bohdaneckému z Hodkova za 2500 kop grošů českých.

Do knih kutnohorských byl vložen kšaft Václava Svadby z Tuchtotic, kterýž byl v držení části Tuchtotic. A z něho se také dovídáme, že on daroval kostelu svému podacímu na Vysoké skvostný kalich. Po smrti jeho uvázal se v držení této části jeho syn Jaroš Svadba z Tuchtotic. Statek tuchotický měl roku 1528 v držení Václav Okrouhlický z Kněnic a ten prodal

Tuchotice, Vidice a úděl na Mezholesích, k němuž též patronát na Vysoké a ve Vidicích přináležel Václavu Popelovi z Vesce, pánu na Suchdole za 1350 kop gr. č. Václav Popel připojil celé zboží k Suchdolu.

Po smrti Václava Popela, kterýž byl r. 1547 ve svádě od Čeňka Dačického z Barchova v Kolíně zabit, rozdělili se synové o statek otcův a Suchdol s Tuchoticemi připadly synu Janovi. Ten však byl hýřilem a nemohl statek udržeti a prodal jej po částech, takže ves Tuchotice, pustou tvrz a hostinec koupil od něho r. 1558 Jan st. Salava z Lípy za 1125 kop. gr. č. a ten je připojil k panství malešovskému.

Poddanstvím i robotou náležely Tuchotice dílem na Suchdol, dílem na Malešov, dle toho, byly-li spojeny se Suchdolem, anebo s Malešovem. Po vydání patentu robotního panovala rodina z Osteinu a z Dalberku. Karel, svobodný pán z Dalberku, přejav panství r. 1818 ve vlastní správu, dovolil poddaným vykoupiti se na jeden den z roboty. Takové smlouvy o výkupu mezi poddanými a vrchností obnovovány každým třetím rokem a podléhaly ovšem stvrzení zeměpanských úřadů. Rodina z Dalberků pro svou milou a šlechtitou povahu zapsala se v srdci svých poddaných. Od r. 1848 – roku svobody – jsou i Tuchtotičtí sedláci svobodní a svobody té dovedou si i vážiti.

Tuchotice náležejí farou do Suchdola, poštou do Miskovic, četnickou stanicí do Suchdola. Telegr. stanicí a obvodem zdravotním odkázány jsou do Malešova a přispívají na lékaře roč. 47 K 68 h. Nejblíže nádraží jest Malešov na míst. dráze Hora Kutná – Zruč.

Karlov

Karlov, tzv. Doubrava je asi nejmladší obcí kutnohorského okresu. Jméno osady vzniklo podle svého zakladatele Karla Kuchyňky, mlynáře z Karlova mlýna u Malešova, který vybudoval první dům čp. 1 na Doubravě. Právo k tomu propůjčil mu Bedřich Karel Max z Osteinu, majitel panství malešovského r. 1807, aby sobě na půdě jeho panství na Doubravě dům vystavěl a sice za odvádění roční činže a vybírání tak zvaného úkolu – poplatku za pěší robotu – v čas žní. S právem takovým povolil též pán i dalším svým poddaným stavěti si na jeho půdě na Doubravě domy. Druhý název Doubrava se ujalo po občině a dubovém lese, který se prostíral po trati polní, zvané na „Doubravě“.

Zvonička na Karlově

Karlov má dnes 16 domů s 75 obyvateli. Rozkládá se jižní straně vrchu Vysoká asi 400 m n.m., a to po obou stranách u křižovatky silnic malešovskodobřeňské a pečkočestínské. Domy rozestaveny jsou po obou stranách první silnice v ladném pořádku. Náves tu není, tuť tvoří silnice. Lid žije se vesměs rolnictvím.

Děti z Karlova chodily do školy suchdolské, Odtud byly vyškoleny, když Tuchotice vystavěly vlastní školu a sem roku 1810 přiškoleny. Farou, poštou a stanicí četnickou náležel

Karlovič do Suchdola, telegrafickou stanicí a obvodem lékařským do Malešova, kam ročně odváží 16 K 20 h příspěvku.

Osada tato nemá žádného jmění a činí s Tuchotice jednu katastrální obec. Veškeré pozemky k osadě náležející jsou zdělány z panské obcí na „Doubravě řečené, a dělí se na Hořejší a Dolejší

Křížek na Karlově

U křižovatky, na místě, kde nyní stojí hostinec Mrňákův, čp. 13², stával velký dřevěný kříž. Farář suchdolský Rudolf Šreyer ve svých zápiscích (1749-1767) a jiný farář Adal. Pohořelický (1796-1806) dokládá, že kříž ten připomíná a dosvědčuje onu neblahou dobu a místo, kdy farář vysocký v bouřích husitských od fanatiků náboženských přepaden, na útěku jat a v Doubravě zavražděn. Na místě tom stával prý habr mezi dvěma lípami. Na habr ten chyceného faráře pověsili hlavou dolů. A když habr poražen, byl na to místo postaven kříž.

Nejbližší stanice železniční je Malešov na místní dráze Hora Kutná – Zruč.

Tolik k nejstarší historii obcí Tuchotice a Karlova.

Jen několika řádky se ještě do historie vrátíme a nahlédneme do obecní kroniky, v níž jsou zapsáni úřadující starostové v obci Tuchotice:

Brynych Otakar od roku 1919 do roku 1935

Štolba Josef od roku 1935 do roku 1945

Brynych Jaromír od 18. 5. 1945 do roku 1950 (18. 5. 1945 byl zvolen dvanáctičlenný národní výbor – revoluční, tj. ze shromáždění obce, nikoliv podle politických stran. Byli zvoleni 2 dělníci, 2 domkáři, 2 chalupníci, 2 statkáři. Osada karlov si zvolila čtyři zemědělce)

Protože obec Tuchotice nezřídila v létě roku 1950 nový reorganizovaný místní národní výbor, došlo na podzim roku 1950 ke sloučení 3 obcí, a to Tuchotice, Karlova a Vidice v jednu politickou obec se společným místním národním výborem. Název obce byl stanoven na Tuchotice, neboť je střediskem těchto tří obcí, sídlem společné národní školy, spořitelního záložního spolku Záložna – kampelička a obchodu se smíšeným zbožím. Po urgenci vidických občanů byl však název změněn na Vidice s ponecháním dosavadních názvů obcí. Důvodem této změny byla okolnost, že Vidicemi prochází autobusová linka a je tu filiální kostel a proto veškerý spád je do Vidice.

² Je ovšem možné, že tato událost se stala v místech kde stojí křížek na začátku Karlova u čp. 1, který je již zakreslen v mapách I. vojenského mapování Čech – tzv. Josefské z let 1764 – 1768

**První světovou válku a její oběti nám připomíná pomník na návsi,
věnovaný obcí a Dramatickým spolkem v Tuchoticích**

Alois Štolba, por.22.PF LEG.	nar. 27. 5.1897	zahynul 27.12.1918
Jaromír Štolba	nar. 20.12.1898	zahynul 16. 8.1917
Otokar Brynych	nar. 29.10.1891	zahynul 12.12.1918
Josef Hanousek	nar. 24.10.1891	zahynul 21. 2.1917
Antonín Hanousek	nar. 25. 4. 1895	zahynul 9. 6.1915
Josef Štolba	nar. 14. 2.1889	zahynul 13. 9.1917
František Krtíl	nar. 2.10.1880	není zaznamenáno

**VZPOMÍNEJTE
A
NEZAPOMÍNEJTE**

Z obecní kroniky se dále dovídáme, že v průběhu **padesátých let** došlo k zásadním změnám v hospodaření, docházelo ke kolektivizaci a zakládání Jednotných zemědělských družstev.

Jak probíhalo zakládání družstev v našich obcích a co jim předcházelo?

Vedoucí tajemník OV KSČ (Okresní výbor komunistické strany Československa), postrach lidí nesympatizujících s KSČ) pozval na Okresní národní výbor do Kutné Hory představitele obcí Tuchotice-Karlov, zamkl je v zasedací místnosti a přikázal jim, aby podepsali příslib k založení družstva. Jeden zástupce obce se zde postavil za největší hospodáře, byl proto nazván kulakem. Nakonec i on tento příslib podepsal. Díky tomu nebyli z obce vystěhováni, ale byli posláni na práci na Kladno, kam odjížděli vždy na celý týden. Z okresu byly do obcí poslány výměry na jednotlivé stroje, které se musely odevzdat do Traktorové stanice v Malešově. Těm, kteří nechtěli dobrovolně stroje odevzdat, byly násilně za přítomnosti příslušníka SNB (Sbor národní bezpečnosti, nyní policie) odebrány. Obava z dalšího násilného odebírání strojů či dobytka do již založených družstev donutilo místní zemědělce přistoupit na rychlé založení družstva. Do družstva však na příkaz OV KSČ nebyli přijati větší zemědělci.

Perzekuce byly takové, že ani jejich děti nesměly pracovat v místním zemědělském družstvu, ale v družstvu nebo v průmyslu v jiném okrese.

Nebyla to jednoduchá doba.

V té době bylo v obci 24 hospodářství. Pole byla až na malé výjimky odvodněná. V obci bylo 19 párů koní a dobré strojové vybavení. Místní hospodáři se úspěšně vyrovnávali se státními dodávkami.

Časem se projevil v této obci nedostatek pracovních sil, zejména po odchodu námezdních pracovníků do pohraničí. Nastala vážná situace pro celou obec. Objevil se i názor rozebrat si pole z nezajištěných hospodářství. Po žních v roce 1952 se situace ještě zhoršila.

Všechny tyto okolnosti přiměly všechny hospodáře k setkání, které vyznělo v dohodu o založení zemědělského družstva, které se uskutečnilo dne 1.10.1952. Bylo odhlasováno, družstvo bude mít oficiální název JZD Tuchotice-Karlov.

Podzimní práce byly ještě prováděny soukromě. Pro jarní osev byl každý člen povinen odevzdat osivo tak, aby byla kryta plánovaná plocha jarního setí. Kromě toho se každý člen zavázal předat družstvu plánované stavy zvířat a zajistit pro tato zvířata krmné dávky až do příští sklizně.

Kusy, které zemědělec choval nad plánovaný stav, si majitel mohl volně odprodat. Byly rovněž dohodnuty odměny pro ty, kteří vypomáhali v hospodářství, kde sami majitelé na práci nestačili.

V té době byla postavena nová drůbežárna, rozšířil se chlév na ustájení dojníc. I přes tyto investice byla pracovní jednotka 16,- Kč a v dalších letech vzrostla až na 23,- Kč.

Aby lidé neutíkali od práce v JZD na vlastní pozemky, byly zavedeny záhumenky společné. Kdo na toto opatření přistoupil, obdržel záhumenkové produkty zdarma až na sýpku.

JZD Tuchotice – Karlov zůstalo dobrým družstvem až do sloučení s JZD Vidice a Roztěž v roce 1960.

V roce **1960** byla ukončena příprava sloučení jednotlivě hospodařících zemědělských družstev Vidice, Tuchotice-Karlov a Roztěž. Toto slučování bylo přijímáno s rozpaky, ne

všichni souhlasili se spojením do většího celku. Družstevníci, kterým se již poměrně dobře vedlo, měli obavy, aby jeden na druhého nedopláceli, aby byla dobrá pracovní morálka a tím i příznivé finanční výsledky. Uskutečnilo se několik přípravných schůzí až došlo ke sjednocení názorů na organizaci a vedení družstva, na sídlo sloučeného celku, úpravu honů i rozmístění dobytka. Dne 9.6.1960 bylo sloučení JZD Vidice ustaveno.

Obavy družstevníků se nenaplnily, JZD Vidice si vedlo dobře. Ve Vidicích byl vybudován polní mlat, kanceláře s bytovkou, porodna prasnic, sklad brambor, čerpací stanice PHM a váha. V Roztěži odchovna mladého skotu pro 140 kusů. V katastru byly pěstovány některé speciální plodiny jako kmín, zelí a rané brambory. Velkou pozornost věnovalo vidické družstvo odvodňování polí. JZD Vidice zavedlo jako první v okrese výnosné záhumenky, aby se zlepšil vztah družstevníků k práci v JZD.

Karlov a Tuchotice v současnosti?

Tuchotice mají 41 a Karlov 29 obyvatel (údaj z roku 2000). Dominantu obce Tuchotice tvoří budova bývalé školy, kde bylo v roce 1961 ukončeno vyučování. Děti školou povinné dojíždějí do základní školy v Malešově. V sedmdesátých letech vznikla zbouráním starých domků kruhová návěs. Návěs s parkovou úpravou zvýrazňuje staletá zvonička, která byla v nedávné minulosti zrekonstruována. Na návsi bylo zřízeno hřiště pro děti a umístěn stůl na stolní tenis.

Obsah následujícího odstavce vyjmutého z popisu stavu věci v roce 1912 „*Hlavní živnost obyvatelstva jest polní hospodářství. Řemeslníci, kteří tu usazeni jsou (obuvník, krejčí, kovář), mají taky každý kousek pole, aby živobytí lépe uhájiti mohli*“³, již žel neplatí a obyvatelé obou obcí za obživou dojíždějí do méně či více vzdálených míst.

Události následujících let v obcích Karlov a Tuchotice jsou shodné s Vidicemi.

Zvonička a návěs v Tuchoticích

Podle dostupných pramenů zpracovali Zdeňka Havelková a Jan Herel, březen 2010.

Použitá literatura:

Antonín J. Zavadil, Kutnohorská slova i obrazy z r. 1912

Kronika Obce Vidice

Ústní podání pamětníků

³Ant. J. Zavadil, Kutnohorská slova a obrazy